

Francie – potíže s Heideggerem [1985]

Podle zprávy z *Le nouvel Observateur* (č. 1077 z týdne 28. 6. – 4. 7. 85, str. 72) byl v Paříži vydán první úplný překlad stěžejního díla Martina Heideggera, *Sein und Zeit*. Už sama tato skutečnost by musela vyvolat určité pozastavení a pozornost. Jak je možné, že v zemi, kde Heideggerovo dílo recipováno v takovém rozsahu a tak plodně, se překlad „Bytí a času“ dostává do rukou čtenářů teprve po 58 letech po vyjití originálu? Ale skutečnost je mnohem kurioznější.

První se překladu chopili známí filosofové, kteří spolupracovali i v jiných případech, totiž A. de Waelhens a W. Biemel. První část jejich překladu vyšla v roce 1964 v nakladatelství Gallimard (nejméně jednou byla tato první část vydána znovu, totiž 1969; nemám po ruce údaje, zda se tak nestalo ještě vícekrát). Dvacet let čekali francouzští zájemci na pokračování, a marně. Protože však nakladatelství Gallimard optovalo knihu pro zamýšlený překlad již před třiceti lety, byli jiní nakladatelé (a jiní překladatelé) bezmocní. Až se věci ujala trojice podnikavých lidí, kteří na protest proti nesmyslnému stavu připravili „pirátské vydání“. Překlad pořídil Emmanuel Martineau a knihu vydali Joel Luchuaux a Eric Ledru – ovšem pouze v 1 500 exemplářích, jež pochopitelně nejsou v prodeji, ale jsou určeny výhradně pro knihovny, univerzity, nakladatele nebo žurnalisty. Nyní všichni s napětím čekají, jak bude reagovat nakladatelství Gallimard.

Neměli jsme a bohužel asi nebudeme mít příležitost kvalitu nového překladu posoudit (ostatně se jistě najdou povolanější). Trochu překvapuje, že Martineau prý uvádí, že s převodem neměl větších nesnází, protože je s originálem už mnoho let v důvěrném styku; byl prý hotov s prací za osm měsíců. Což o to, možné to je; slavný čínský malíř byl prý schopen věrně namalovat kohouta za malou chvíli před zraky císaře, když předtím věnoval studiu jeho vzezření několik let. Nicméně až do chvíle, kdy se budeme moci přesvědčit na vlastní oči, se asi nezbavíme pochybností. Není-li Emmanuel Martineau zároveň filosofický i překladatelským talentem (ne-li géniem), lze se jen obávat, že jeho překlad nebude bez vážnějších nedostatků. Přesto je v protestním pirátském kousku něco sympatického. Nemravnost a neřád musí na pranýř; některé nakladatelské praktiky opravdu připomínají proslulé žáby na prameni. I když platí, že „jiná země, jiné mravy“, přece jen exempla trahunt. V naší části Evropy dovedeme asi lépe pochopit, když se odvažuje rizika někdo, kdo nechce na nešvary kulturní politiky jen kriticky poukazovat, ale udělat něco pozitivního k jejich nápravě.